

РАДА

газета політична, економічна і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік четвертий.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
Телефон редакції 1458.
Телефон друкарні 1069.
Умови передплати на р. 1909.

Автори рукописів повинні подавати свої
прізвище і адресу. Редакція може скорочувати
і змінити статі; більші статі, до друку не
йдучі, переходять у редакцію 3 місяці і
випускаються автором із коштом, а друкові
і дописи одразу знищуються. Рукописи, на
яких не зазначені умови друку, вважаються
безплатними.
3 приводу надісланих до газети віршів
редакція не листується.
Простягайте авторів додержувати
правовисну „Ради“.
Умови друкування оповістей:
За рядок петити поперед тексту або в
його місці платиться: за перший раз 40 коп.,
а далі по 20 коп.
За рядок петити після тексту: за перший раз
20 к., за другий—10 к. Хто шукає заробітку
платить за оповістку в 3 рядки 10 к за раз.

Нашим передплатникам.

На основі умов редакції „Ради“ з дирекцією української групи під орудою М. К. Садовського рокові передплатники „Ради“ і ті, що передплатили газету в розсрочку, коли вони заплатили не менше 4 карб., мають право протягом сьорогвішнього осіннього сезону ходити на вистави групи Садовського, (театр „Грамотности“) по зменшеній ціні. Правила, що регулюють це право д.д. передплатників „Ради“, такі: Спектаклі по зменшеній ціні для д.д. передплатників „Ради“ відбуваються раз на тиждень, по четвергах.
В ці спектаклі увійдуть всі новини репертуару.
Щоб дістати білети на виставу, д.д. передплатники „Ради“ показують в касу театру особливі квитки з талонами, які видаються з контори „Ради“. Кожний передплатник має право дістати ДВА МІСЦЯ в партері або ЛОЖУ. Позагороднім передплатникам талони на ці вистави видаються за певною банделерою, коли буде виписано 10 коп. гримами чи марками.

ЦІНА МІСЦЯМ:

Театр „Грамотности“	ЗВЧАЙНА.	Для передплатників.
Л о ж і	5 р. — к.	3 р.
Партер 1 ряда	2 р. 10 к.	1 р.
„ 2 „	1 р. 40 к.	80 к.
„ 3 „	1 р. 20 к.	60 к.
„ 4 „	1 р. — к.	50 к.
„ 5 „	1 р. — к.	50 к.
„ 6 „	80 к.	50 к.
„ 7 „	70 к.	50 к.
„ 8 „	60 к.	40 к.
„ 9 „	55 к.	40 к.
„ 10 „	50 к.	30 к.
„ 11, 12 „	—	—
„ 13 „	—	—
„ 14 „	—	—

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика Підвальна вул., д. 6, біля Золотих воріт. Телефон 1458.
Редактор М. Павловський. Видавець Є. Чкаленко.

482—72

ТЕАТР б. Т-ва ГРАМОТНОСТИ.

Україн. група артистів під орудою **Микола Садовського.**
Сьогодні, 23-го септ., в 4 д. М. Кропивницького. Хор з 30-ти чоловік. виставлено буде: **Вій.** Декор. роб. худ.-м. В. Кричевського і І. Вуряка. В антрактах грає власний оркестр. АНОНС: У четвер, 24-го септ., для передплатників газети „Рада“ вист. буде: **Наймичка.** Початок о 8 г. веч. Ціна місця звичайна. 1003-8 Відповід. режис. **М. Садовський.**

Театр „СОЛОВЦОВ“ Дирекція І. В. Дуван-Торцова.

Сьогодні в 2-й раз — **Фрейленъ Фрешбольценъ** (Боротьба за мужину) на 1 д. драма на 7 карт. Г. Гауптмана. Нові декорації, обстановка, костюми. П'єса П. М. Урванцова. **Ельга**, драма на 4 д. М. Кропивницького. Нові декорації, обстановка, костюми. П'єса П. М. Урванцова. **Золота свобода** на 3 д. П'єса, 25-го септ., в 1-й раз — **Біла ность**, ком. на 3 д. Шолома Ала; **Сувенір**, на 1 д. Суб., 26-го, нова постановка **У царських врат**, на 4 д. К. Гамсуна. Нед., 27-го, рава. по значн. зменш. ціні. спект.-лекція, лектор проф. **В. Е. Перетд**: „Доходное місто“, на 5 д. Повес., 28-го, загальнодоступн. вистав в 5-й раз — **Зимняя сказка**, на 5 д. Готуються до вистави нові п'єси: **Милые люди** Тихонова (авт. „Словох“), **Царь природы**, Е. Чірікова. **Малый бѣсъ** О. Сологуба. **Мистрисъ Дотъ**, комедія.

Городський театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.

Сьогодні, 23-го, в 3-й раз з новя. нов. обст. **Хованщина**, народн. музичн. драма на 5 д. і 6 карт., муз. Мусоргського. Вер. уст. д-ки: Яковлева, Чаплина, д.д. Оршквіч, Селіван, Платонов, Павловський, Тихонов, Цесевич, Вуковський, Лєтницький, Гаврилов, Дєнієнко, Ковалевський. Вистав під веров. П. Залевського. Початок о 7 1/2 г. веч. **Фауст** (3 Вальдурієвою вітчу). В п'ятн., 25-го, — **Дубровскій**. В суб., 26-го, — дві вист.: РАНКОМ по заг. дост. ціні. **Борисъ Годуновъ**, веч. по звич. ціні. **Пляска дама**. Нед., 27-го, дві вист.: ранк по загальнодоступ. ціні. **Демон**. Незабаром виставлено буде в 1-й раз по відновленню при новя. нов. обст. **Садно**. Квитки на всі обов'язні вистави просяться в касі театру щодня від 10 г. ранку до 2-х г. дн. та від 5 год. веч. до нічни вистави.

Курси спеціальних знань.

Одні лиш спеціальні знання дадуть Вам забезпечене існування і багатство. Ми дамо Вам можливість вивчити ці спеціальні знання де б ви не були, без особливої для Вас праці, без особливої в Вашого боку підготовки, лекції і швидко, **ТІЛЬКО завдяки нашій системі.** Ця система переіспірена вже в Росії і дала видатні наслідки за що маємо багато пошан. Вона дозвела, що кожний може забезпечити собі своє існування.
Вя можете вивчити електротехніку, математику, середлення, рисування, землемірюство, газетну кореспонденцію, дорожно-строїтельну роботу, бухгалтерію, комерційну кореспонденцію і т. д. в найкоротчий час.
Всі ці спеціальні знання легко знаходять собі пошан в Росії і добре оплачуються. Докладну програму ми вислаємо зовсім даруно негайно. Ознайомитись з нашою системою повинність кожного. З домаганнями вдатись!

Курси спеціальних знань. СПБ., Невскій просп. 40—70. 25-1023-1

Г. Боссе.
М. В. Бочаров.
П. І. Цесевич.
Н. А. Арцибашева.
С. Д. Воронцов.
О. А. Шмід.
Л. Стефанеско
(цимбаліста).

Нову запис артистів Київської опери одержано на двоохочних грамофон. пластинках
Т-ВА
Інтернаціональ Екстра-Рекорд.
В головному депо музичних струментів і нот
Г. І. ІИНДРЖИШЕКА
Хрещатин, № 41. пок. 898-31

Д-р Черняк В. Житомир, 16. Приймю 9-12 та 5-8 жінок 1-2. Праці (сиф.), вен., мочепол. (спец. гоїн. звужень), пол. рост. Усі спец. методи гоїн. Є ліжка в окр. помешк. 150-822-169

У Полтаві купувати нарідно „Раду“ а передплачувати частками по полектєних умовах можна в капгарні Г. Маркевича. Вульв. Котларевського. 930-76

НА УВАГУ ТИМ, що їдуть до Рів'єри! ЛІКАРЬ М. І. Козловський, приймає хворя: Italia. Ospredaletti Ligure (presso Sanremo). 20-1026-1

Міліони Гетьмана Полуботка

Частіше вгада; а от, що міліони українського народу повинні знати діячів рідного краю — це рід діло правдива. Важаючи по зможі сподуляти діячів України, висукаємо листовий папір і конверти з портретами Т. Гр. Шевченка, П. О. Куліша, д. ра Ів. Франка, Ол. Стороженка, Вл. Антоновича, Т. Рильського, Гога, Залізняка, гетьм. П. К. Сагайдачного, І. С. Мазепа та инш. з відповідним текстом і закликом до жертв на пам'ятник Тарасові Григоровичові. 5% з чистого прибутку повертаємо на пам'ятник Шевченкові у Києві, на доказ того на кожній пакунок наліплюємо квиток Полт. Земської Урави. Ціна з пересилкою налож. плат.: 50 приміря. (25 коп. і 25 листів) — 75 коп., 100 — 1 карб. 15 коп., 200 — 2 р. 10 к., 300 — 3 р. і т. д. по 1 карб. за сотню. Хто замовить не менше як 1000 — має 10% зняжки. Той, хто оплачує іще 50 коп., одержить художню фотомальову брешку або брешку (для годинника з портретом Т. Г. Шевченка Окремо 75 к. з пересилкою, Вдатварю: Варшава, Каліста, д. 11, кв. 11. Р. К Ст.—і. 0-1016-2

Контора „Ради“ нагадує тим передплатникам, що внесли гроші за газету тільки по 1-ше октябрю, при бажанні й на далі одержувати газету, завчасу поновити передплату, щоб не було причини у висилці газети 1-го числа.

Культурні здобутки українства.

Перша українська вистава в Стрию, в Галичині, збудила цілком зрозуміле зацікавлення не тільки серед українців, а й серед чужих людей, що живуть поруч. Кожному хотілося придивитись до цього „таємничого незнакомця“, яким стоїть український народ перед очима своїх сусідів, — вони мало його знають і от трапилися оказія ближче оглянути його і довідатись про його життя. Чого досяг він в своєму економічному житті, як живе, коло чого працює — з такими питаннями підходили до вистави цікаві люди і на ці питання вистава дала свою відповідь. Яка була та відповідь, маємо цілу низку голосів і в своїй, і в чужій пресі. Не торкаючись голосів з українського боку, бо їх можна зацікавити в переборщій прихильності, ми спинимось на голосі з чужого, навіть ворожого нам табору: часто бо ворожі голоси далеко краще характеризують суть справи, завважаючи те, що пропадає для своїх людей і оцінюючи його з зовсім сторонньої і тим ціннішої позиції.

„Як показчик розвитку сили української та поступу, — пише „Kurjer warszawski“ в статі „Pierwsza wystawa ukraińska“, — вистава стрийська дивує нас, навіть імпонує. Показує вона, що народ український страшенно прудко росте економічно і культурно, користується вже з усіх здобутків хліборобських та промислових, має розум творчий та організаційний, арозумів потребу асоціації і працею. Показує теж, що український народ вже всі свої потреби може власною продукцією задовольняти.

Вистава в Стрию показала нам те, чого ми не знали і навіть у думках собі не покладали — що народ український з погляду економічного та промислового вже доганяє польський народ, але перевищує його розумом організаційним, а що до асоціацій то дожене його дуже швидко. А тоді...

Що буде „тоді“, польська газета не доказала, затаївши свою думку під красномовними кропками. А втім думка й так ясна, і без велерічних пояснень. Газета попросту боїться конкуренції українського народу та його повної еманіпації з-під батьківської опіки польської промисловості. Для нас надто цікавий оцей голос з ворожого табору. Він надзвичайно ясно показує, що розвиток культурний та промисловий нашого народу застукав і прихильників наших, і ворогів зовсім несподівано і що наш народ у Галичині останніми часами виріс у показну культурну силу, якої вже не можна нехтувати. Скоро народ може задовольняти свої потреби

власною продукцією, будучина його вже забезпечена, і ніякі ворожі напади його не подужають. Це вже не сіра, етнографічна маса, тільки й годяща на всякі експерименти та ексцитацію, — це народ культурний і свідомий, як-раз своєю культурністю та свідомістю дужий і міцний. В цьому його сила й оборона, в цьому запорука його дальшого розвитку та поступу.

Ще недавно галицький „хлоп“ міг бути зразком темноти, забитості й некультурності. В Західній Європі Галичина була якимсь островом дикости, убожества та безправности, що наближали її швидче до сходу, ніж до заходу. І от досить було щирої праці одного покоління, щоб навіть з ворожих уст заслужити повне признання і свідомство культурної зрілості. Праця не пропала марно і дає вже свої наслідки.

З цього погляду Галичина може бути й для нас добрим зразком та вчителем. Скористувавшись з обставин кращого політичного життя, вона в межах того ж самого етнографічного організму зробила дуже цікаву спробу і тим показала, чого може досягти наш народ за відповідних обставин. Нам, безперечно, ще доведеться колись проходити ті стадії розвитку, що вже проминула Галичина, і нехай же не пропаде тоді для нас досвід її минулого.

Народні бібліотеки на Полтавщині (1907—1908 шкільного року).

Безплатних народних бібліотек на Полтавщині, по відомостям повітових земств та губерньського попечительства про народну тверезість 1907—1908 шкільного року було 494: бібліотек попечительства народної тверезості—104, при школах—323 і земських та громадських—67. Число бібліотек по повітах поділяється так:

Повіт.	Попечит. народн. тверез.	При школах.	Земськ. громадськ. бібліотечн. талейн.	Разом.
Галицький	6	1	2	9
Золотоношський	1	23	2	26
Зиньківський	9	4	3	16
Кобеляцький	1	42	9	52
Константинопольський	3	93	5	101
Кременчуцький	3	67	6	76
Лохвицький	9	—	4	13
Лубенський	1	—	8	9
Миргородський	1	—	15	16
Перяславський	18	—	4	22
Пирятинський	—	1	1	2
Полтавський	13	1	3	17
Прилуцький	33	—	—	33
Романський	1	58	5	64
Хорольський	5	34	—	39
	104	323	67	494

Крім того при земських та міністерських школах були шкільні школярські бібліотеки, якими користувались як школярі, так і місцеві люди. Шкільні бібліотеки зкомпоновані по спеціальному каталогові і поділяються на учительські — для користування учителями (сюди входять всілякі підручники для їх, методичні, справочники і т. п.) і на школярські, призначені для домашнього читання школярям. Орудують цими бібліотеками завідувачі школами.

Розглядаючи історію школярських бібліотек, треба зауважити, що розвиток їх почав помітно зростати тільки з другої половини дев'яностих років. П'ємю найбільш сприяло губерньське земство, що ще року 1894 ухвалило прийняти участь в розвитку початкової освіти і взагалі росповсюжувати грамоти, а потім з року 1907 ухвалило видавати одночасну допомогу повітовим шкільним бібліотекам в розмірі тої суми, яку даватиме повітове земство, але не більше 25 карб. Року 1903 ухвалило давати допомогу з коштів губерньського земства не тільки при відкритті бібліотек, а й на доповнення їх, хоч би й щорічно до 10 карб. на кожну, а р. 1906 ухвалило допомогти збільшити з 10 до 20 карб., при умові, щоб в коштів повітового земства давалось теж не менше. Про шкільні бібліотеки є відомості за 1907—1908 рік від завідувачів школами з 609 земських шкіл (59,1%) і 28 міністерських (5,28%) і 1 колоністської: з цих 609 земських шкіл—136 (22,3%) зовсім бібліотек не мають, частина тому, що в тих місцях є народно-шкільні бібліотеки, котрими користуються й школярі, частина тому, що вона тільки що одкрита, а частина тому, що не в кожному повіті при усіх школах є згадані бібліотеки. Не усі школи також мають обов'язкову бібліотеку — учительську і школярську.

Бібліотеки при земських школах мали: учительські (278 бід.)—16.905 томів се-6-то по 61 томові, в середньому, кожна школярська—(427 бід.)—152.717 томів,—в середньому по 358 на кожну бібліотеку; при міністерських школах мали: учительські (23 бід.)—11.978 томів, се-6-то, в середньому по 521 том. на бібліотеку, школярські (26)—25.448 томів по 979 на кожну. На протязі року було дано для читання з 358 шкільних бібліотек 395.816 книжок, або в середньому по 1.108 на кожну бібліотеку. На протязі цього року з 358 школярських бібліотек було дано для читання 395.816 книжок, або в середньому по 1.016 книжок. Найбільш усього було читано в перяславському та зиньківському повітах (1.846—1.657 книжок) і найменше в лубенському (397 кн.). Питають для читання найбільш усього творів: Гоголя, Пушкіна, Тургєнева, Л. Толстого, авторів казок і творів українських. Взагалі безперечно займає перше місце посеред книжок, що їх читають, потім іде етнографія і географія, останнє місце — книжки про сільське господарство. Українська література в бібліотеках представлена найгірше, але не вважаючи на це, вона на пошті займає шосте місце, що безперечно ще раз показує, що цікавість до українських книжок людности Полтавщини доволі висока.

По зявям завідувачів бібліотеками при земських школах, бібліотеки неодмінно треба доповнити новими виданнями. Книжок не тільки мало, але чимало з їх єсть зовсім непридатних до читання по своєму змісту, тим паче багатьох уже дуже пошарпалось і їх давати на руки читачам через це зовсім неможна. Великої цікавості людности до газет та журналів теж неможна задовольнитись через брак їх в бібліотеках. До цього варто додати ще й те, що коли й подаються люди які газети, то це найбільш буває якісь чорносоетне сміття, як от: „Полтавський Вѣстник“, „Дружескія Рѣчи“, „Русское Знамя“, „Русская Земля“ то що, до яких людність навряд щоб мала якусь цікавість.

Найбільш росповсюджені і путячі народні бібліотеки — це бібліотеки при земських та міністерських школах, якими орудують повітова шкільна рада. Сюди, як і взагалі у всякі народні бібліотеки-читальні, допускаються усі книжки, пропущені цензурою. Порівняючи в 1901 роком число бібліотек за ці 6 років збільшилась на 113 бібліотек (29,4 проц.), в середньому по 19 бібліотек щорічно. Число бібліотек попечительства народної тверезості аменшилось в 1906 року на 22, громадських і земських—4. Бібліотек-читальнє попечительства народної тверезості на 1 января 1908 року було 104, або 21 проц. загального числа бібліотек на Полтавщині. Читачів в середньому приходилось на кожну бібліотеку—197, тоб-то як року 1901 читачів було—212, се-6-то число читачів не збільшилось, а навпаки—зменшилось. Народні бібліотеки при земських і міністерських школах було—323.

Народно-шкільні бібліотеки туляться взагалі в школах, в особливих шкафах. Орудують ними учтелі шкіл. Народні бібліотек-читальнє, крім попечительства народної тверезості, було 67 (земських і громадських). Більш усього земсько-громадських бібліотек було в миргородському повіті—(15) і зовсім їх не було в повітах — пирятинському та хорольському.

Головні хіби усіх бібліотек — це відсутність спеціального помешкання, а саме головне — відсутність цікавих книжок для народнього читання, газет та журналів, а також і української літератури, до чого людність виявляє дуже велику цікавість, і коли б ці хіби усуувати, то цікавість до бібліотек безумовно значно, і дуже навіть значно, збільшилась і вони досягли б своєї мети, як найкраще, а народньому розвитку була б велика користь.

Ів. Лубенець.

ПО РОСІІ.

— Справа генерала Рейнбота. Слідство в справі Рейнбота робить д. Шадувський. Воно, як сповіщає „Рѣчь“, вже наближається до краю. До цієї пори вже дала посвідчення більша половина всіх свідків. Окрім того зроблено допит де-яким особам, про яких не агадується в матеріялах сенатора Гаріа. Доведеним вже вважають те, як Рейнбот роспоряжався казенними грошми, а також і те, що він брав хабарів з домів росуцтв. Цілком доведено хабарництво, надужиття власті

вариства.—Император Николай П. Экспонат приймаються на парад...

Економічне життя України.

— Урожай 1909 року. На Волині врожай загально вийшов більший...

Українці на Буковині.

— Запомога українським хліборобам з винницької округи. Посол Микола Василько...

Українці в Америці.

— Сусіди українських колоністів. Невдавано в колонії Итауорліс (давніше аваній Лусена) в бразилійській державі...

Холера у Києві.

— За сутні з 8 години вечора 20 сентября привезено в олександрівську лікарню 8 слабих, у яких помітні були ознаки холери...

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

— Артист-маляр, академик Н. К. Пимоненко та ст. сов. Ор. Ів. Левіцький надіслали до об'єднаного комітету листи...

метрі 36 міліметрів і вибит з бронзи. На ній портрет царя в профіль...

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вісті з газет).

Діяльність уряду та адміністрації. ПЕТЕРБУРГ, 22. Чутка про приватчевня генерала Іванова інспектору артилерії...

ПЕТЕРБУРГ, 22. Сенатор Гарін тягне до суду всіх інтендантів скомпрометованих ревизією, між ними єсть генерали.

ПЕТЕРБУРГ, 21. На підставі Высочайшого наказу в сентябрі відбується мобілізація в уманському повіті.

Височайше затвержено постанову міністрів про умови прийому євреїв в казенні середні школи...

ПЕТЕРБУРГ, 22. Губернаторський грядначальник општарував на 300 крб. редактора газети „Річч“...

Морське міністерство просить у Державної Думи на будвання нових кораблів 14.674.000 крб.

Департамент державного майна просить Державну Думу асигнувати сім мільйонів на поміч землеустройству.

Царь телеграмою з Лівадії звелів дарувати життя всім засудженим в справі щіровського селянского союзу.

П. А. Століпін їде на місяць в Лівадію. Міністерством внутрішніх справ буде завідувати Крижановський.

Важкі справи будуть одсидати в Лівадію.

Козьковцев в раді міністрів зробив доклад про подешевлення цукру.

Єсть чутка, що ген. Міщенко буде призначено вяршавським генерал-губернатором.

Головне управління землеробства дає 2.705 крб. запомоги тим селянам кайвської, могильської та казанської губерній...

В севаст надійшла жалоба іванівців на петербургського грядначальника.

Вчора порушено редакцію „Нового Дня“. Трус тятнувся годін чотирі. Нічого не знайдено і нікого не арештовано.

Петербурзькі вибори.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Вчора на вибори Члена Державної Думи явилось 386.000 виборців...

ПЕТЕРБУРГ, 22. Членом Державної Ради од Петербургу замощє Крелюбанка обрано бувшого члена другої Державної Думи Кутлера...

ПЕТЕРБУРГ, 22. Членом Державної Ради од Петербургу замощє Крелюбанка обрано бувшого члена другої Державної Думи Кутлера...

Судова справа.

МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКИЙ, 22. Суд виправдав доктора Монастирського, що звбив лісаичого Віясева.

Фінляндські справи.

ПЕТЕРБУРГ, 21. Височайше затвержено список сенаторів судового департаменту фінляндського сенату.

„Нов. Вр.“ спростовує чутку про російсько-фінляндську комісію для розгляду справи з 20 мільйонами марок.

Чутка про одставку фінляндського губернатора Вермана неправдива.

За кордоном.

— В Греції. Король випустив маніфеста, в якому прохав громадян забути партійні суперечки...

ПОЛТАВА, 22. Повітове земське зібрання ухвалило одкрити в повіті 14 нових народних бібліотек-читалень...

Грабіж.

КАЛУГА, 22. В селі Полей, таруського повіту, троє невідомих звязали сторожа ж і пограбували церкву і священника.

КАТЕРИНОСЛАВ, 22. На станції „Мечетная“ пять невідомих пограбували на 8.000 рублів комісера австрійського консула в Бердянську.

Вбивство.

ВАРШАВА, 22. В вагоні поїзда, біля станції „Жирядов“ варшаво-віденської залізниці вбито з револьвера завідувача контролю над робітниками жирядівської фабрики...

Арешт.

МОСКВА, 22. Арештовано полковника Полякова, ділопроізводителя московської воєнної ради.

Пожежа.

КУРСЬК, 22. В Баничах, лівівського повіту, згоріло 53 садібні а майном і хлібом. Збитків на 20.000 карбованців.

Виставна.

ІРКУТСЬК, 22. Одкрилась перша сибірська фотографічна виставка.

Ріжні звісткі.

ПЕТЕРБУРГ, 21. Крестовніков одмовився бути міністром торговлі.

Відомий Дюдо сидить в пересильній тюрмі; його заковано в кайдани.

МОСКВА, 22. Дуже ослаб відомий драматург Найденов, автор п'єси: „Діти Ванюшина“, „Стійні“, „Авдотья жива“ та інші.

ВАРШАВА, 22. Закрилась чештоска виставка, в останній день було більш 40.000 дуп.

ОДЕСА, 22. Виборді дуже байдужні до своїх прав, по першій курії набралось всего 2,565 дуп.

За мордоном.

ЗАГРЕВ, 22. Судова палата оповістила присуд в справі державної арати. Адама та Валеріана Прибичевичів засуджено на 12 літ каторги...

СОФІЯ, 21. Завтра в Тирнові одбудеться святкування першого року незалежности Болгарії. Туди виїхали король з сім'єю і міністри.

БЕРН, 21. Одкрито пам'ятник всесвітнього поштового союзу.

Література, наука, умілість і техніка.

— Археологічні знахідки в садібі Софійського собору. Цими днями в садібі Софійського собору на розі Стрілельської та Георгієвської вулиць, де будеться величезний будинок, при розкопуванні землі знайдено багато цінкових для місцевої археології річей...

Лист до редакції.

Прочитав я у № 193 „Ради“ про те, „Як гине наша старовина“ і нагадав собі як тяжко на душі було у мене при прозді 24-го августа через село Ягвятина і з яким болем еквивоя я, як плуги Ягвятинської еквивоя генерала Платутина розруйнували 900 літній могильник...

У виданні Імператорської Археологічної Комісії: „Древности Юго-Западнаго Края“ — „Раскопки въ стравѣ Дрельянѣ“ проф. В. В. Антонович писав:

„Могильникъ у села Ягвятина, лежащаго на рѣкѣ Раставицѣ, представляетъ самыйъ болѣеишій по числу кургановъ могильникъ въ Киевской губ.; хотя многие курганы уже распаханы и истреблены, количество оставшихся понынь простирается до 1000. Раскопано (Антоновичемъ) было 16 кургановъ“.

І татари, і литва, і ляхи не зруйнували цього предковського кладовища Карахалпаків. Тільки аж в нашій культурній голдині зруйнувано (і садіди заривано) цей історичний пам'ятник „самий болший в Киевской губ.“ Не дивувався б, як би це зробив жадний на землю мужик, а то ж робить це людина ніби б то культурна, і до того ж властитель великих маєтків.

Свяц. М. Щербаківський.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

М—но СТЕБЛІВ, кавіньського повіту (на Київщині). Скрутне становище. Зо всіх околишніх сел плавом пливають селяне в М. Стеблів поачити в тутешньому банкеті скілька карбованців.

І радийши би банок задовольнит всіх прохачів, але в грошовій скрині у нього, через невчасну виплату позик—порожньо. А тут, як нате, оце недавно виправська селянка Солюма Тарасенкова і початипецький, авенігорського повіту, міщанин Іван Яропський також обернулись до банку з проханням, повернути їхні кредитні гроші, покладені у банк на сховачку. Перший грошей в проценти належить 674 крб., а останньому—1228 крб. 16 коп. Розуміється, банок тільки й миг пообіцять їм вернути ці гроші. Тарасенкова й Яропський покаркажились на банк—п. кавіньському губернаторові.

С. ДЕДИНДІВНА, львівського повіту (на Поділлі). Підмога. Оде з 1 сентября у нашому селі почали збирати гроші, котрі видавались торішньої весни нашим селянам на підмогу. Хоч цього року озимина вродила у нас і краща, як двох попередніх років, але оддавати цю підмогу дуже важко, бо навіть при добром врожаєві у нас мало в кого стає свого хліба до нового, а більшість ще до Різдва купують хліб.

Хто міг, то продав який пуд пшениці; ціна по наших містечках стоить низькі, бо кожному потрібен тепер грінт то надали дуже багато хліба; ошкучники-євреї користуючись цим дають скільки їм схочеться, та все одво того мало, щоб оддати цю підмогу. Все сільське начальство ходить по селі і у винуватців забірає все, що запонаде: кожухи, свитки, подушки, рядна, скрині то що.

Все це добро буде продано, як скоро його не викуплять, а викупити мало хто спроможеться. Тим часом айма наближається. Як то бідарям доведеться одбувати без теплої одежі.

С. СМОЛЯН, борзеньського повіту (на Чернівчині). Виставка. По селі Чернівчині що-року відбувають сільсько-господарські та кустарно-промислові виставки.

В Смоляні у цм році відбулася друга чергова виставка (од 13 до 15 сентября). Звісно, на виставці неможна було бачити чогось особливого, але поглянути на неї було інтересно. Було чимало привезено всяких продуктів сільського господарства. Показували де-які машини, котрі тільки що позаводились на Борзенщині. Приводили також на показ скотину, коней—одно слово тут можна було бачити все, що міг дати найкращого в ділі сільського господарства віжницький та борзеньський повіти. Але треба сказати, що селяне мало інтересувались виставленими речами. Всі якось байдуже проходили по-між прилавоків, на котрих було розкладене усе привезене на показ.

Зате всіх привабила до себе півча з с. Вертівки, ніжніського повіту, котра співала українські пісні. Півча складається з сільських дівчат та хлопців. Гарну картину бачили ті, котрі прибули на виставку 13 сентября в неділю. Душ 40 в українській одязі добре співають рідних пісень. І так гарно летється українська пісня! Співали довго, а люде все слухали й слухали. У програмі стояло 50 пісень. Оруддя півчю „самородок“ д. Сліпенський. Ця півча починається з першу українську в нашій окрузі. Вона буває мало не на кожній виставці цих двох повітів—і воуди має успіх. Багато вже дано їй похвальних листів. На мизулі червоної ви-

Повітреплавання.

На відкритій цими днями повітреплавельській виставці у Парижі загально увагу притягує до себе маленький аероплан „Demoiselle 19“ Сантос-Дюмона, відомого спортсмена аеронавта і авіатора.

Сантос-Дюмон, починаючи з 1900 року збудував один за одним 14 маленьких ліражаблів, все вдосконалюючи їхню конструкцію, а потім перейшов на аероплани і на першому з їх „14 bis“ йому вдалось виконати перший в Європі переліт 220 mt в ноябрі 1906 року. Теперешній апарат Сантос-Дюмона—ні полпан „Demoiselle 19“ виявляється останній словом авіаторської техніки: він має всього 9 квадратних метрів поверхні крил; довжина його 11 аршин, ширина 8; вага разом з мотором Даррака на 30 HP і авіатором всього 118 кіло (7 п. 15 ф.). Така мала поверхня (записць 40m² як у Райта, або 14m² як у найменшого досі моноплана Білері XI) вимагає для несення потрібного грузу великої шкостоти, і справді—Сантос-Дюмон перший реалізував шкостість на 100 кілометрів за годину.

Ми і авіанісе тому так докладно сплинили на смоноплані Сантос-Дюмона, що це найкраща тепер машинка для спортивного повітреплавання, а також і тому, що це й найдешевший зараз аероплан, бо винахідник, маючи на бші популярізацію авіаші, відмовився від своїх на нього прав, дозволивши кожному будувати свій аероплан злібно з його, Сантос-Дюмона, планами і малюнками. Ціна такого апарата, як це сказав сам винахідник співробітників „Н. Р.“ не перевищатме 7500 фр. (2750 карб.).

Заснований цими днями у петербургському университеті гурток повітреплавання вис у раду професорів пропозиції про засновання кафедри повітреплавання.

Рекорд височости

20 сент. Орвіль Райт у Потстаї піднявся на 400 метрів у гору. Е. К.

Театр і музика.

— Трупа А. Суходольського скінчила свої вистави в Харькові, в театрі „Тиволи“. Вона пробудла там три місяці. Збори увесь час були добрі. Загалом виходить карб. по 500 на спектакль. Трупа з Харькова поїхала в Кишинь, а з Різдва знов гратаме в Харькові.

